

Interviewee: Nguyá Anh Lan

Interviewer: Phale Le

Location: Houston, Texas

Date: 2011-03-08

Identifier: wrc02854

Context: This recording and transcript form part of a collection of oral history interviews conducted by the Vietnamese American Heritage Foundation and donated to the Chao Center for Asian Studies at Rice University. This collection includes video recordings of interviews with Vietnamese Americans native to or living in Texas. This interview forms part of the national 500 Oral Histories Project conducted by the Vietnamese American Heritage Foundation.

This transcript was written by Mr. Hieu Do in 2014 by recommendation of Ms. Nancy Bui of the VAHF, and has not been verified by staff at Rice University.

Interviewee: Nguyen Lan Anh

Location: Sai Gon Radio, Houston

Date: March 8, 2011

Video code: wrc02854

NB: Chào chị, để bắt đầu chị có thể cho em biết chị đã lớn lên ở đâu tại Việt Nam?

00:06:NA: Tôi sinh ra ở Huế, có lẽ mọi người cũng thắc mắc tại sao nói được giọng bắc, nhưng mà mình sinh ra ở Huế, nhưng mà vào nam ngay từ lúc nhỏ, 5-6 tuổi đã vào nam rồi, lớn lên ở Sài Gòn, đến tuổi Vị Thành niên thì mất nước, thì có vượt biên rất nhiều lần mà không thoát được, sau cùng bố chúng tôi vượt biên đến Canada thành công, sau đó thì bảo trợ cả gia đình sang Canada, năm 94 chúng tôi lập gia đình và dọn sang Houston, Texas.

NB: Trở lại một tí, chị từ Huế vào nam năm nào ?

00:51:NA: Năm 68

NB: Lúc đó bối cảnh như thế nào, có anh chị em đi cùng ?

00:57:NA: Có, tôi là người thứ 2 trong gia đình 5 anh chị em năm 68 cậu út chưa ra đời, Vào Sài Gòn thì người em út mới ra đời năm 69, lúc đó thì bố tôi là kỹ sư công chánh, mẹ tôi là giáo viên trong trường trung học nữ Trưng Vương, dọn từ Đồng Khánh sang ở Huế, vì vậy nên mình nói giọng bắc

NB: chị có nhớ kỷ niệm nào với các anh chị em ?

01:33:NA: Ở Huế thì toàn buồn không à, nhớ những cái cảm giác kinh hoàng lúc đi nhật xác trong vụ nó chôn sống người ở tết Mậu Thân, thành ra không muốn nhớ nữa. Lúc vào Sài Gòn mình lớn lên trong xã hội miền nam mình rất hạnh phúc, vui vẻ lo đi học, lúc đó không lo gì về, chỉ sau 75 lúc bắt đầu đi vượt biên rồi mới gặp những nghịch cảnh bị vô tù đầy lung tung lúc đó mới nếm mùi.

NB: Lần đầu tiên chị biết ở Việt Nam có chiến tranh là khi nào ?

02:25:NA: Tôi là học sinh, ngay từ lúc 3-4 tuổi là đã biết chiến tranh rồi, tại vì bom đạn lúc nào cũng rền vang, ở Huế thì không có yên bình như Sài Gòn, chiến tranh rất khốc liệt trong những thập niên trong lúc tôi mới sinh ra đời từ 65-67, đến năm 68 là cao điểm, thành ra sau 68 thì gia đình dọn vào Nam, khái niệm về chiến tranh, sự đau khổ của đồng bào mình tôi biết từ khi còn rất nhỏ, mà những cái đó nó ám ảnh cho đến bây giờ luôn, những kỷ niệm nó kinh khủng lắm

NB: Gia đình có ai vào quân đội không ?

03:07:NA: Có, gia đình thì bên tôi có một người chú bị mất tích trong chiến dịch mùa hè đỏ lửa năm 72, em trai bố tôi, đi mà không về, có 1 vợ và 3 con, rồi trong gia đình thì họ hàng đông lắm, ngay bên phía chồng tôi thì ông cụ là sỹ quan tình báo, thành ra đi học tập cải tạo mút chỉ luôn, học mười mấy năm mới ra.

NB: Xin chị cho biết những ngày mà gần tới khi mất nước thì gia đình chị có những cảm xúc thế nào, bố mẹ chị em trải qua sự kiện thế nào không ?

04:00:NA: Tôi cũng chỉ mới vào trung học lúc đó, thành ra biết là có, rất lộn xộn, không hiểu thế nào, gia đình nửa muốn ở muốn đi, mình nghĩ dân sự thì không đến nỗi nào, thành ra ông cụ cũng ngần ngại không quyết định, đến quyết định thì sát ngày rồi, cứ đi ra đi vô rồi cuộc ở lại thì cái cảm giác ngày mất nước thì mình thấy sao nó đau hùi quá, trí óc non nớt của mình không đủ để thấy được cái hậu quả thế nào, khi mình lớn lên mình hiểu biết hơn mình mới biết là nó thay đổi cả cái vận nước, lúc đó thì mình chỉ thấy buồn thối, lạc lõng, và cảm thấy không biết tại sao phải bỏ nhà bỏ cửa đi, nhưng mà cả nhà bỏ đi, kéo cả gia đình, đi ra xong đi vào chắc không làm được gì cả,

NB: Đi ra đi vào là sao ?

05:08:NA: Là vác va li chạy ra đó, ra tới gần phi trường, nhưng lúc đó nó lộn xộn, vào tòa đại sứ Mỹ đó, ai cũng chen vô đó để hi vọng được trực thăng bốc lên đó, cái cảnh nó kinh khủng lắm. Mình cũng ra tới đó mà coi bộ không xong lại quay về, cũng xách đồ đạc đi nhưng mình không có cảm giác gì, mình chỉ cảm thấy sợ hãi, rồi nghe tiếng súng nổ lung tung hết. Lúc đó tôi là một đứa bé tôi chỉ sợ vậy thôi, nhưng cái ám ảnh nhiều nhất ấy là ở năm 1968 khi đó tôi mới là em bé thôi mà tôi nhớ dai hơn là vì nó kinh khủng quá. Người chết bị chôn sống, xong rồi mình đi tìm xác để coi người thân mình có nằm trong đó không, cái đó nó kinh hoàng lắm. Còn cái năm 75 thì nó không để lại dấu ấn lắm

NB: Khi nào gia đình mới quyết định vượt biên.

06:2:NA: Ngay sau khi ông cụ đi học tập về, ông cụ dân sự nhưng làm chức cao trong chính quyền, thành ra cũng nằm trong diện đi học tập cải tạo, người ta nói đi có 3 ngày thôi mà nó thành 6 tháng, thì thực ra nếu không có sự can thiệp của một vài người thân nhân từ ngoài bắc vào thì chắc cũng mấy năm mới ra được, nhưng mà người thân ở Hà Nội can thiệp thành ra được thả về, nhưng mà vừa về tới nơi là lo đi vượt biên liền, nhưng mà càng vượt càng không lọt, trực trặc hoài, vào tù ra khám lung tung hết, thành ra rốt cuộc ông cụ đi tới 9 lần, nhà hết sạch tiền bạc, thì ông cụ vượt biên thành công.

NB: Vượt cả gia đình hay mình ba thôi?

07:05:NA: Lần đầu tiên thì đi cả gia đình sau đó thì vô tù, thành ra tôi 13 tuổi là vô tù rồi, xiềng chân đồ rồi hối lộ thì họ lại thả ra, mấy lần sau hết tiền thì đâu có đi cả nhà được, ông cụ đi một mình, cuối cùng ông cụ vượt thoát qua được Canada. Định cư ở Canada, rồi bảo trợ cho cả gia đình qua,

NB: Trong quá trình vượt biên thành công thì gia đình sống như thế nào?

07:39:NA: Thì mẹ tôi vẫn đi dạy, chúng tôi vẫn đi học, ở nhà mở tiệm xay bột, phụ thêm chi phí cho gia đình, với ông cụ đi làm bên ngoại quốc cũng gửi tiền về, thì sống cũng qua ngày

NB: Chị có nhớ được sự khác biệt trước và sau 75 có gì thay đổi không ?

08:10:NA: tôi có cảm tưởng là những cái khoảng thời gian đó mình không có sống, chỉ là cho qua ngày đoạn tháng thôi, trước khi tôi vô đại học đó, thì mình cũng không biết nhiều, nhưng mà ngay sau khi gia đình đi vượt biên lần đầu về rồi đó, thì toàn bộ mọi thứ thay đổi hết, họ bực đãi gia đình mình thấy rõ, mình đang muốn học, họ xếp lý lịch mình là nợ máu nhân dân, mình thuộc lý lịch 15, dù anh điểm thế nào cũng không cho vô, mình vượt biên, họ báo cáo lên ban tuyển sinh nói là không thể chấp nhận vô đại học được, vì vậy nên cảm thấy mình ở đây mình đâu có cơ hội, từ đó về sau bà cụ cho đi hoài, đi vượt biên rất là kinh khủng, tàu dài 15 thước mà 300 người, đông người quá, ra tới cửa biển nó bị chìm, ông tài công ổng quyết định trở lại bờ thì cách bờ 300m thì tàu chìm, chuyến đó chết hết một nửa, may tôi biết bơi, sau chuyến đó là chuyến mẹ tôi đi là gửi người thầy đó ổng mất trong chuyến đi đó, chuyến đó kinh khủng lắm, tôi không bao giờ quên được, sang bên này cực khổ cách mấy khi mình nghĩ tới những giai đoạn đó, mình nghĩ mình không có quyền nản chí, vì mình đã đi qua những kinh khủng nhất trong cuộc đời rồi.

NB: Được biết là muốn học mà không được á ?

10:29:NA: Mình rất buồn, và bất mãn, mình lại có máu nóng nữa, nhưng mình đâu có làm gì được,

NB: Lúc đó có suy nghĩ là mình phải bỏ đi không ?

10:40:NA: Ô chắc chắn, tìm đường đi hoài mà đi không được, nhưng mà cái mà tôi nhận thấy là khi tôi sang đây đó, mình nhớ lại hồi ở Việt Nam ấy, đau lòng lắm, tại vì tất cả mình thấy con người được tôn trọng, xã hội được tổ chức nhân bản, mình thấy tội cho người dân trong nước của mình khổ cực, tôi ra đi năm 84 cũng lâu rồi, hi vọng Việt Nam bây giờ nó đỡ hơn, nhưng mà cái nhân phẩm con người vẫn không được tôn trọng, sống trong xã hội đảo điên vậy, giá trị con người nó không có, thành ra lúc mới sang nghĩ lại thấy người Việt Nam mình đâu có thua ai, mà sao vận nước nó đen tối vậy, nó rơi vào trong một cái nghịch cảnh mà thoát ra không được suốt mấy chục năm nay

NB: Lúc đi gia đình có lo không ?

11:36:NA: Lo bà cụ là gần như là bị stress, hậu quả của lúc đó lo lắng quá, cũng may ông cụ đi rất bình yên, đến nơi cho điện về thì cũng đỡ, nhưng lúc đó chắc chắn là lo.

NB: Khoảng thời gian đó bao lâu ?

12:00:NA: Đâu chỉ khoảng 2 tuần là có điện tín rồi,

NB: Đến năm mấy thì ba chị mới bảo lãnh ?

12:09:NA: bốn năm sau

NB: Khi chị lần đầu tiên đứng lên Canada cảm xúc của chị thế nào ?

12:18:NA: Tôi lại nhớ nhà, nhớ Việt Nam, vì khi đó mình cũng lớn rồi, cách sau đó vài năm tôi vẫn vô được đại học, năm đầu họ không cho, nhưng mà mấy năm sau họ cho, cái tâm trạng của mình đặt chân

lên xứ người là mình buồn lắm, mình buồn và nhớ quê hương, nhưng mà một mặt rất là excited, sang đây mình có cơ hội để học hỏi, tiếp tục việc mình muốn, thành ra lẫn lộn giữa thương nhớ, đi đâu cũng nhớ Việt Nam, bên này cái gì nó cũng đẹp con người tốt, sao Việt Nam mình buồn thế, năm đầu tôi thông cảm được bạn trẻ sau này khi sang xứ người đó nó gọi là culture clash, hội nhập văn hóa, làm sao hội nhập vô xã hội mới đó, mình cũng rất thông cảm vì mình đã đi qua những con đường như vậy, mất cả năm trời mới quen, rồi lúc đó phải đi học fulltime, đi làm fulltime, phải lo catch up, ở Việt Nam tối ngày lo vượt biên, có học hành gì đâu, mình khao khát học quá, qua bên này cả rùng, mấy năm đầu mình lao vào mình không để ý nữa.

NB: Khi ba chị qua trước ba chị làm nghề gì ? ở đâu có tài chánh để bảo lãnh gia đình

14:00:NA: bên Canada này vấn đề di dân không khó, ông cụ đi làm kỹ sư công chánh bên Việt Nam, thì sang đây ông thi lại Kỹ sư, ông cụ nói tiếng Pháp nên ông cụ ở Montreal tại này học tiếng Anh không nên ông cụ bảo lãnh xong thì lại dọn lại Toronto, nhưng mà ở đó ông cụ không đi làm ngành chuyên môn được, nhưng mà ông cụ làm vẽ, với programmer cho hãng mà về hưu người ta lưu lại cả mười năm đó, làm đến 72 tuổi mới về nghỉ hưu,

NB: Vậy còn mẹ chị ?

14:44:NA: Mẹ tôi thì bị cái culture clash nhiều hơn, vì bà cụ không có đủ tiếng Anh giống như ông cụ, bà cụ là nhà giáo, quốc thức lắm, thành thử dễ chạnh lòng, đi làm job về khóc, buồn, nhưng mà lúc đó sang mấy anh em vừa đi làm vừa đi học hết vì mình bố tôi lương đâu có đủ để mà chu cấp cho mọi người, thì mẹ tôi cũng chịu khó đi học, lấy lại một cái bằng làm lại trong văn phòng, tại đi làm lao động cực quá, thì cũng đi học, học dữ lắm, kiếm cái certificate về administration, assistant, sau này lại làm cho văn phòng hội người Việt, lúc đó bà cụ mới vui đó, tức là vừa nói được tiếng mẹ đẻ của mình, vừa giúp người khác, hội người Việt đó giúp cho immigrant cho người mới đến định cư, bà cụ happy

NB: một người hiểu học như chị thì khi chị mới qua Canada cảm giác như thế nào ?

15:55:NA: tôi thấy bao nhiêu năm ở Việt Nam mình bị thiếu á, qua bên này là mình ngợp luôn, học ngày học đêm mà mê say, mê man đó, phải nói bên này xã hội nó đầy đủ quá, chỉ cần mình có ý chí thôi, lúc đó mình trở ngại về Anh ngữ, ở Việt Nam mình đi dạy Anh văn đó nhé, mà qua bên này tiếng Anh mình nghe không được, mình nói người ta hiểu, nhưng mà nghe người ta là bị yếu, nghe anh văn mà coi như thi toefl mà thi lui thi tới mới được, học ngày học đêm, vừa đi làm lúc nào cũng head phone, rồi nghe đài buổi tối, một ngày tôi ngủ ba bốn tiếng thôi à, tại vì đi làm hết tám tiếng rồi transportation, 3 tiếng nữa, rồi đi học full time tối làm bài nữa, nhưng sao lúc đó nhiều energy lắm, lúc đó giống như còn trẻ vừa ham thích mà bị đè nén lâu giờ mới bùng ra.

NB: Xin chị cho biết tại sao chị hiểu học vậy ?

17:23:NA: Truyền thống trong nhà đó, mẹ tôi là nhà giáo mà, bắt vô bàn từ hồi hai ba tuổi, mỗi ngày vô ngồi mấy tiếng, mình quen rồi. Rồi ở nhà ông cụ thì mê đọc sách lắm, hồi đó không có internet như bây giờ, không có mạng lên chơi game, sách báo thì tập đọc ngay từ nhỏ, thì mình cứ thắc mắc, càng thắc mắc thì ông cụ càng mua sách về, thành ra ở nhà chỉ có sách thôi.

NB: Chị có mộng tưởng trở thành ai không ?

17:58:NA: Hồi xưa tôi mê Marquary lắm, tôi muốn trở thành một người phụ nữ hoạt động về Scientist, muốn đoạt giải Nobel, về khoa học, mình được spide bởi bà đó, mình thích research về toán, lý, hóa

thích lắm, lớn đỗi hêt trơn, sang bên này mình sinh hoạt xã hội. Ở nhà bị la hoài, ở Việt Nam mình sợ tiếng anh không đủ, không học Xã hội nhân văn, chỉ học science thôi, thành ra tôi cũng theo mô thức đó thôi, mình qua cũng trên dưới 20 tuổi, tiếng anh cũng đỡ đỡ thôi, chứ không có giỏi như mấy em ở đây. Thành ra tôi không có giỏi về điện toán, Computer Science, and specialize Mathematic, sau đó tôi học cao học về điện toán, nhưng mà sau khi mình ra mình sinh hoạt xã hội, tôi mê sinh hoạt xã hội từ nhỏ đó, tôi có mấy người bạn trong hướng đạo, họ rủ chơi hướng đạo mình mê liền. Tại vì tôi rất enjoy làm việc chung với giới trẻ, hồi đó sói con với chim non, tôi coi đàn chim non khoảng 32 em, mình thích mình làm chứ không ai ép mình hết, mình vô sinh viên làm mình lại thích và khi mình làm mà mình có giống như là đem lại niềm vui, hạnh phúc cho người khác, cái niềm vui đó nó ở lại lâu lắm chứ không phải vui rồi mất liền, thành ra tôi đi về làm cái đó nhiều hơn, nếu tôi ở đây từ nhỏ đó, có thể tôi sẽ học và làm về Social science, tôi sẽ làm non-profit, chứ tôi không làm một chuyên viên điện toán đâu, nhưng mà bây giờ thì well. Công việc hiện giờ cũng thích thú, cũng dính vấn đề trong nhà thương, mình cũng liên quan đến trung tâm nghiên cứu ung thư nổi tiếng nhất tại Hoa Kỳ, mình cũng học hỏi được nhiều lắm.

NB: Lúc nào chị mới đổi từ Canada qua Mỹ,

20:30:NA: Khi tôi lập gia đình, dọn từ Canada qua Mỹ, tại vì mình dân hoạt động, tôi ra trường, tôi phối hợp với một số bạn thanh niên hướng đạo, lập một trung tâm ngay tại Toronto, và cũng quy tụ được khoảng 200 hội viên sinh hoạt rất năng nổ, xin được một số funding của Chính phủ để có một trụ sở, rồi mình hợp tác với hội phụ nữ, hội hướng đạo 3 hội hợp lại có 1 cái center làm việc rất là vui, hăng hái.

NB: Mục đích là để làm gì

21:10:NA: Để build up cộng đồng, giúp các em Canadian gốc Việt mà trong tuổi 16 đến 25, ở bên đó thì cũng có nhu cầu, bố mẹ đi làm không có giờ nói chuyện với các em, thành ra mình thành lập môi trường lành mạnh, có bàn pingpong có chơi sport, có giờ tutorial, mình lập chương trình thì các em nó đến với mình thì từ từ có sinh hoạt mà mình mê man, mình vui theo kiểu khó nói, tại mình thấy tụi nó vui vẻ chẳng hạn như trong nhóm chim non, tôi dạy các em nó học tiếng Việt, và nó nói tiếng Việt, hoặc nó hát bài quốc ca Việt Nam á, khi mình viết lên trên bảng các em nó đâu có đọc được chữ, nhưng mà mình dạy nó nhìn chữ đó thì đọc chữ đó, rồi khi mình xóa hết cái bảng mình chỉ từng chữ rồi mình xóa bảng mình chỉ từng chữ từng chữ mà nó hát nguyên bài quốc ca, hướng đạo ca, hồi đó thật là vui đó, khi mình thấy mấy em nhỏ nó làm được cái đó mà bố mẹ nó vui thì mình cũng vui,

NB: Không biết là cảm giác của chị như thế nào khi chị biết mình góp tay giúp cộng đồng, và mình không biết so sánh với Việt Nam có nhớ cái gì không ?

22:39:NA: Ở Việt Nam tôi lo đi vượt biên tôi chả nhớ những cảm tưởng, hoặc mình đau buồn không à, hoặc lúc mình đi vượt biên mình bị tù rồi những cái cú sốc mạnh, mình chỉ còn nhớ là mạnh mấy cái đó, còn lúc đi học mình cũng không nhớ lắm, nhiều lúc gặp lại bạn học cũng vui nhưng mà hình như mình muốn erase hết hay sao ấy, mình không có nhớ nhiều, mà mình chỉ nhớ những cái mà rất dramatic rất là mạnh, ví dụ vượt biên không thành về chết hết nửa tàu là giờ mình nhớ mãi đến giờ vẫn còn nhớ ấy đi như thế nào, rồi đi làm sao, vô trong tù bị threat như thế nào cũng nhớ, rồi lúc lo buồn, sao mấy cái đó mình nhớ ghê lắm, mà mấy chuyện khác không nhớ gì hết trơn á, không có gì vui để mà nhớ, thật sự là như vậy

NB: Khi mà chị dọn xuống Mỹ thì chị định cư ở đâu

23:35:NA: ở đây, Houston luôn,

NB: Khi chị qua đây thì công việc đầu tiên chị làm ở đây là gì ?

23:47:NA: Rất là funny vì lúc đó tôi sang là trận lụt nó xảy ra, mưa 5 ngày 5 đêm, tôi phải chờ working permit mới được đi làm, trong lúc đó bắt đầu ở Houston bắt đầu có đài Little Sai Gon, thì vận động tổ chức gây quỹ vận động pháp lý giúp cho thuyền nhân, tôi bên kia đang ở một thế rất là active mà bên này không quen ai nhiều mình không biết ai hết, thì nghe đài nói cần người Volunteer, thì mình gọi Volunteer luôn, cái em hoạt động chương trình nó nói, trời có chị Lan Anh như trên trời rớt xuống vậy, tại vì tôi làm fulltime cho cái volunteer đó luôn, fundraising đủ thứ hết tại vì mình biết cách làm rồi, thì mình nói ok tôi đang rảnh, ở nhà tôi có phone, đưa cho tôi listphone tôi làm planing tôi còn nhớ anh chàng đó tên Nhân, Nhân rất là vui và nói em không biết chị từ đâu ra tự nhiên chị gọi vô thể là cái project đầu tiên làm giúp cộng đồng Houston mình là một buổi đi bộ, gây quỹ cho Dalas rất là tức cười, sau buổi đi bộ đó thì tôi mới có jobs đi làm

NB: Rồi chị đi làm ở đâu?

25:07:NA: Lúc đó tôi làm ở Southern, tham vấn viên về điện toán cho một công ty về Information Technology, tức là về kỹ thuật tin học. Tôi làm trong đó đi lên từ từ, học hỏi được nhiều. Tôi thấy ở Mỹ rõ ràng có cơ hội, vì mình chứng tỏ được khả năng thì mình có nhiều cơ hội để mình phát triển cái tài năng của mình, tôi có một người boss mà mình rất quý, ông ấy là mentor của mình luôn chính ông ấy đã đưa mình vô cái Management tract, tại mình cứ nghĩ mình là phụ nữ, mình là người á đông, rồi mình không để ở đây, tiếng Anh không khá, ba bốn thứ vậy chắc mình không bao giờ management được, mình chỉ muốn đi cái technical tract, nhưng mà ông là người hướng dẫn tôi để tôi đi qua, cái management tract, vì khi càng lớn lên thì cái technical tract nó rất là hạn chế, và mình không đấu lại với tuổi trẻ baay giờ, tụi nó lanh lăm, cái technical tract đó khi mà mình lớn tuổi, mình qua cái management tract thì nó có nhiều cái mở rộng hơn cho mình

NB: Và tất nhiên những công việc của chị rất là nổi bật, hội văn hóa người Việt Nam, chị có thể cho biết thêm chi tiết.

26:31:NA: Tôi không phải người sáng lập hội Actually, khi tôi sang đây thì hội đã thành lập 4 năm rồi, nhưng mà có lẽ khi đó còn hăng lắm, bây giờ vẫn hăng. Nhưng mà thực ra tôi sang tôi mang hết tinh thần của những sinh hoạt từ bên Canada sang, tại vì tôi rất active bên đó, bên đó tôi làm bên liên đoàn hướng đạo, mình cũng bày trưởng của chim non, sinh hoạt trong đoàn. Rồi mình run trung tâm thanh niên thì mình có một số chương trình cho giới trẻ, khi tôi sang đây thì tôi thấy hội văn hóa khoa học chưa có chương trình cho giới trẻ, thành ra tôi đề nghị thành lập trại phát triển kỹ năng lãnh đạo lên, và nó thành công, trở thành một trong số những chương trình có tầm vóc quy mô nhất của tổ chức người Mỹ gốc Việt ở đây, gây những hiệu quả tốt trong Community, khắp nơi trên toàn nước Mỹ.

NB: Xin cho biết cảm giác của chị , khi làm việc với các bạn trẻ ở đây mà nhất là các bạn trẻ mà không biết hình ảnh Việt Nam quê hương, và chị đã giúp cho họ biết được về văn hóa Việt Nam.

27:56:NA: Thì người ta nói Vô tri bất mộ, không biết làm sao yêu được, thành ra tôi cũng rất vui là tôi cũng quý các anh chị trong hội văn hóa Việt Nam đi trước mình họ sáng lập ra hội mình, họ có cái Mission rất là hay là bảo tồn và duy trì văn hóa Việt, mình có một số chương trình vậy mà bởi vậy mới có chương trình cho các bạn tìm hiểu về văn hóa lịch sử nước nhà. Thì tôi rất là ngưỡng mộ tuổi trẻ Việt nam lớn lên bên đây, các em học phơi phới, có rất nhiều triển vọng thành công. Có rất nhiều cái hay cái đẹp. Tuy nhiên về cái về nguồn đó, mình phải tạo cơ hội cho các em thì các em mới có dịp, những thành

phố như Houston của chúng ta đó mình không thấy, nhưng mà mình đến tỉnh nhỏ mà không có cơ hội, thì các em có nhu cầu đó cũng nhiều lắm. và cái trại lên Đường nó đáp ứng được một phần, tôi còn nhớ có một em em ấy tức cười lắm. Em ấy mới mười tám tuổi, học high school, bố mẹ ở tiểu bang Utah rất là ít Việt Nam, có người mmooon nhiều, bố mẹ mới nói cho con hai lựa chọn, 1 lựa chọn là đi trại lên đường, một lựa chọn là đi hawaii nghỉ mát, thì cổ mới lên website trại Lên Đường, thì cổ nghĩ sao cổ đi trại, mà sau khi đi trại xong cổ lên kể thì mình mới biết được, chứ không thì sao mình biết được, cổ lên cổ bảo là cổ đã làm lựa chọn đúng nhất trong cuộc đời cổ, vì bây giờ cổ mới biết được là có quá nhiều bạn Việt Nam, cùng tuổi với cổ, giỏi tiếng Việt, và giỏi về văn hóa Việt, cổ cảm thấy có nhu cầu phải học để bằng bạn mình, và cổ có được quá nhiều bạn khắp nơi trên toàn nước Mỹ, thành ra những cái chia sẻ mình mới thấy là cái nhu cầu tuổi trẻ Việt Nam ở hải ngoại thì cũng không có những trở ngại, nhưng mà những thành phố mà ít người Việt Sinh sống đó cũng là cả một vấn đề.

NB: Giống như là vừa nãy nói, chị không có nhớ nhiều về hình ảnh chiến tranh, và sự đen tối ở Việt Nam sau chiến tranh, theo chị lớp trẻ hải ngoại có cần nhớ đến những cái đó không ?

30:16:NA: Cũng nên chứ, tại vì nếu các bạn ấy tìm hiểu về chiến tranh Việt Nam qua lăng kính của người Ngoại quốc, thì cũng có người nói tốt, cũng có người nói xấu, có nhiều phía lắm, tôi hi vọng trong tương lai khi có cơ hội mình sẽ có một cái tài liệu về lịch sử, cái đó là cái mà anh Trường, ông xã mình cũng đang cố làm đó là mình có một cái tài liệu mà tương đối nó trung thực, tại vì cái chiến tranh của mình nó dài quá, không biết Pha Lê có xem trại năm 2010 không, trên trại chúng tôi có làm một cái Video production, nói về những cái .. của người Việt Nam mình từ 1945, 1954 rồi 75 qua đây, cả một cái đoạn đường chết chóc đau thương, nhưng đó là một cái thực thể, mình chỉ đưa ra hình ảnh, mình không bình luận. Để cho các bạn trẻ tự chiêm nghiệm lấy, nhưng mà có nhiều em họ không ngờ nó cảm thấy mình khổ lắm, giúp cho các em thấy được những điểm phức các em có được, cha ông ngày xưa như vậy đó, vậy mà các em bây giờ như vậy mà nhiều khi đòi hỏi tùm lum hết, nó cũng help một phần, phải cho các em biết chứ, nhất là những câu chuyện thương tâm của người Việt tị nạn mình, tôi không phải là thuyền nhân, tôi đã từng là thuyền nhân, nhưng không phải đến qua trại tị nạn, những nỗi đau khổ của những người mà give up everything để mà đi tới đất nước trại, xong rồi lại bị cưỡng bức hồi hương, không có gì đau khổ bằng, đó là những dữ liệu sống giúp các em có thể trưởng thành hơn.

NB: Từ khi chị đến Mỹ đến giờ rất là thành công có rất nhiều giải , 25 người đàn bà top của Houston, chị là người rất hiếu học, rất cố gắng, lúc nào cũng có tinh thần cộng đồng, những cái awards, và những cái gì đạt được thì chị cảm giác như thế nào ?

32:44:NA: Tôi không biết tại sao mà người ta cứ liên lạc với mình, thực ra tôi làm thì tôi không có để ý những cái đó lắm, nhưng mà tự nhiên giống như những người bạn tôi nói số sao chiếu nên dễ được người ta recognize chứ thực sự thì cái việc làm của tôi cũng không có gì nổi bật hơn những người khác, nhưng mà có cái là mình chịu khó, làm năm này qua năm khác ai nói gì thì nói, thời gian sẽ trả lời. Cái việc của mình nó không phải ngày một ngày hai cái việc làm của mình là for long term, cái passion của mình , mình cũng có nhiều trở ngại. Cũng có những chuyện không vui, nhưng mà mình phải học cái cách bỏ những chuyện buồn, hoặc chuyện không vui hoặc tập trung năng lượng cho những chuyện tốt đẹp. Thì mình cứ miệt mài làm thì niềm hạnh phúc mà mình có được, không phải là mấy cái award đó mà là cái sự trưởng thành của hội văn hóa khoa học với các em trẻ bây giờ nếu không có nỗ lực của các anh chị đi trước phải đứng đầu gió chịu sóng, nhiều khi cũng có người này phê bình nói kia, tập trung làm thì các em sẽ không, có cái hội ngày nay lớn mạnh và có được các em trẻ duy trì cộng đồng Việt Nam hải ngoại hay cái mà tôi tự hào thì tôi nghĩ những cái award mà mình có nó chỉ là sản phẩm của những công việc

mình làm, cái quan trọng nhất là cái sự miệt mài và kiên trì làm, khi mình làm mà mình expect something thì nó khác là tại vì mình không được mình nản mình bỏ, cái đó là cái mission của mình thì mình làm hoài mình không thấy chán. Cứ năm này qua năm nọ hoài, nhiều người hỏi chị không chán đi trại à đi trại chị già như vậy mà chị còn đi trại à, nhưng mà mình làm mình energy dữ lắm. Có nhiều thứ mình học được từ các em, mình đi trại mình còn enjoy nữa. Tôi đi làm tôi thấy được cái ảnh hưởng nó đem đến cho học sinh, đó là phần thưởng mà không có gì thay thế được. không có cái gì thay thế được cái đó. Thành ra những cái đó là cái niềm vui lastlong, còn mấy cái giải thưởng chỉ là hệ quả của công việc mình làm. Có một ông nói một câu rất hay, success is what you are attracted by the person you become. Thành ra cái đó rất là hay, mình đi trên đường, mình trở thành người mà attract những cái mà success thành công thực ra đó là mình làm những việc đó một cách kiên trì và tiếp nối nhiều năm tiếp tục trong bất cứ hoàn cảnh nào.

NB: Với những thành công và những sự kiện và những buổi này buổi nọ chị tham gia vào hoạt động cộng đồng. có bao giờ chị nghĩ về Việt Nam, chị nghĩ nếu ở lại Việt Nam thì nó sẽ như thế nào ?

36:42:NA: Thực ra đời sống bận rộn quá tôi chưa có thời gian nghĩ đến việc đó. Nhưng mà tôi nghĩ là nếu mà ở Việt Nam thì tôi không có cơ hội như ở đây là cái chắc rồi đó. Nhiều khi khả năng của mình không được tận dụng đúng mức. Mình muốn giúp cũng không giúp được, muốn phục vụ cũng không phục vụ được. Nó bị rất nhiều hạn chế, chỉ có cái là mình được ở chung với đồng bào, vui hơn, thân tình hơn. Nhưng mà bù lại những cơ hội mà mình có bên này chắc không được đâu

NB: Bên này đúng là land of opportunities, Vậy chị có bao giờ nghĩ lại đến quê hương về Việt Nam lần nào chưa ?

37:00:NA: Tôi chưa đi về, bao giờ cả, tôi rất nhớ Việt Nam. Thật sự ở đây nhưng có một người bạn nói với tôi lúc tôi ra đi là, qua đây rồi chắc trở thành người Mỹ chắc không bao giờ nhớ đến Việt Nam. Thì bây giờ sống bên này hai mấy năm rồi. Thời gian mình sống ở Mỹ còn lâu hơn sống ở Việt Nam. Tôi có thể tự hào nói với người bạn đó rằng tôi không bao giờ quên tôi là người Việt Nam cả. Mà không những vậy mình còn trở thành một người Việt Nam đứng đắn đàng hoàng. Mình làm cho mình không có bị hổ thẹn ở xứ người. ngày đó tôi không nghĩ mình bị vong thân. Tôi không về nhưng tôi có một hệ thống rất nhiều bạn bè. Làm việc trong một cái tổ chức gọi là VANO, có những chương trình giúp cho về y tế, dân sinh ở bắc xuống Nam, thành ra tôi biết rất rõ tình hình ở Việt Nam. Gia đình còn một số người ở Việt Nam. Khi nào có tranh đấu cho dân chủ, vì tôi cũng rất là act cho vấn đề Human right. Lên LHQ điều trần mấy lần về vấn đề nhân quyền ở Việt Nam tại tôi để ý cái đó nhiều hơn cái chuyện khác. Mình thấy coi bộ cũng còn lâu lắm. Cái tình hình Việt Nam nó chưa khá lên được. Khi mình về đó, mình đã bỏ bao nhiêu chuyện để mình ra đi, với một cái là mình không có chấp nhận chế độ bất công như vậy. Khi mình về việc đầu tiên là mình phải ký xin phép chính quyền tôi không cảm thấy ổn, tôi không muốn về. Hi vọng trong tương lai khi mình cảm thấy là chính quyền đã có những sự thay đổi mình nghĩ mình chấp nhận được thì mình sẽ về còn bây giờ mình chưa nghĩ là mình sẽ về.

NB: Cám ơn chị, cuộc interview này có thể đã capture một phần nào đó cuộc đời chị. Không biết chị còn những cái kỷ niệm nào khi mình nhớ quê hương thì bật ra trong đầu chị liền.

39:22:NA: Tôi nghĩ tôi rất quý những người thầy cô giáo của tôi ở trường nữ trung học Trưng Vương. Khi nói về tình yêu nước thương nòi đó. Thì chính những giờ Công Dân Giáo Dục và lịch sử, địa lý là những môn học cấy tình yêu nước khó nói lắm. Nhưng khi nó đã nằm trong lòng mình rồi, nó trở thành mối liên hệ, khiến mình khóc khi mình thấy những tình huống đồng bào vượt biên mà bị tù đày hay chết trên

biển cả. khi mình xem phim về Việt Nam những năm sau đó khổ lắm. Làm mình đau lắm, mà mình không biết nỗi đau đó ở đâu ra, mà mình ngắm nghĩ không biết tại sao mình lớn lên mình sống ở đây mà tại sao cái đó nó mạnh ở trong mình, thì tôi phải cảm ơn nhờ những người thầy cô dạy mình ở Việt Nam, về lịch sử, địa lý, giáo dục công dân, từ nhỏ đã dạy mình nhân nghĩa lễ, trí tín, những cái value của người Việt Nam mình. Bây giờ thì xã hội nó kinh khủng lắm. Nhưng mà ngày xưa thì tôi rất nâng niu những kỷ niệm tại trường trung học nữ Trưng Vương. Tôi phải nói tôi rất cảm ơn những thầy cô giáo dạy dỗ của các vị thầy, nhất là thầy Trần Đình Hoan, cô Vương, đã dạy tôi lòng yêu nước, vun đúc tôi trở thành ngày hôm nay tôi giữ được tình yêu nước, cái mối dây liên hệ thiêng liêng, mình nói không được nhưng mà trong một buổi biểu tình, hay là hát quốc ca chẳng hạn, như trong chương trình Song of Houston không biết Pha Lê có biết không, ở Houston họ làm họ chiếu cảnh một chiến sỹ VNCH trong tù họ hát nhạc quốc ca giữ vững tinh thần trong tù đó. Khi thấy người diễn phim là người da trắng đứng diễn cái vai chiến sỹ VNCH tôi chịu không nổi, không thể nào cầm được nước mắt, sợi dây thiêng liêng đó ở đâu ra các em nó sinh ra ở đây nó không có. Mình lớn lên ở Việt Nam, mình được các thầy cô dạy dỗ vun bồi tình yêu thương đất nước, tôi chỉ hi vọng là tôi truyền được tình yêu thương đó đến các em sinh trưởng ở đây, nhưng mà vẫn có thể giúp các em ý thức được, vì dòng máu trong các em vẫn là dòng máu Việt Nam. Các em có nói tiếng anh giỏi cách mấy nó vẫn có dòng máu Việt Nam, thì mình phải khơi nó lên để các em tìm về nguồn, thì đó là cái passion mà tôi có được.